

ΠΑΝΟΣ ΖΥΓΟΥΡΗΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΑΜ ΔΣΑ 80807, Μπουμπουλίνας 9-11, Αθήνα (Μουσείο), Τ.Κ. 10682,

ΑΦΜ 996789554, Δ.Ο.Υ. Δ' Αθηνών, τηλ.: 210-8259140-141, fax: 210-8259235,

email: pzygouris@gmail.com

ΓΝΩΜΟΛΟΓΗΣΗ

(αρ. πρωτ. εισ. της Ε.Δ.Ε.Υ.Α.: 2921/30-3-2023)

Ετέθησαν από τη Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης προς την Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Ε.Δ.Ε.Υ.Α.) τα κάτωθι ερωτήματα για τη σύνταξη νομικής γνωμοδότησης:

«1. Ποιες οι προϋποθέσεις για την συνέχιση της παροχής εργασίας μετά την συνταξιοδότηση του εργαζόμενου π.χ. αρκεί η αίτηση γνωστοποίησης του ή απαιτείται διαφορετική διαδικασία;

2. Μπορεί να αρνηθεί η υπηρεσία την συνέχιση εργασιακής σχέσης μετά τη συνταξιοδότηση;

3. Ποιος ο χρόνος που μπορεί να συνεχίσει ο εργαζόμενος να παρέχει τις υπηρεσίες του (π.χ. έως 67 ετών?)

4. Εφόσον συνεχίσει την εργασιακή του σχέση με τη Δ.Ε.Υ.Α. ο εργαζόμενος ως συνταξιούχος είναι σωστή η ενέργεια τοποθέτησης του στο 1ο Μ.Κ. της κατηγορίας όπου ανήκει;

5. Α) Με ποιες αποδοχές και πότε πρέπει να του καταβληθεί η αποζημίωση συνταξιοδότησης;

Β) Ποιος ο χρόνος που θα ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό αυτής;

6. Με τον υπάλληλο ΑΜΕΑ που εργάζεται ήδη με πλήρεις αποδοχές σαν συνταξιούχος, ποιος θα είναι ο χειρισμός της υπηρεσίας για την τακτοποίηση μισθολογικών διαφορών; (τίθεται θέμα παραγραφής και ποιο διάστημα αφορά;)

7. Αν συνεχίσουν την απασχόληση τους στις επιχειρήσεις οι εργαζόμενοι – συνταξιούχοι ποιο είναι το χρονικό διάστημα που θα υπολογισθεί κατά την αίτηση τους για καταβολή αποζημίωσης (π.χ. έτος πρόσληψης έως ημερομηνία συνταξιοδότησης ή έτος πρόσληψης έως ημερομηνία αποχώρησης).»

Κατά τη γνώμη μας προσήκει η κάτωθι απάντηση.

I. Εφαρμοστέο νομοθετικό πλαίσιο

---

1. Σύμφωνα με τον ισχύοντα **Ο.Ε.Υ.** της ερωτώσας Δ.Ε.Υ.Α., ο οποίος εγκρίθηκε με υπ' αρ. 12062/2017 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης ... (ΦΕΚ Β'795/13-03-2017), στο **άρθρο 108 «Λόγοι Απόλυσης Τακτικού Προσωπικού»** ορίζεται ότι «...Β) Η σύμβαση εργασίας λύεται αυτοδίκαια και χωρίς προειδοποίηση ή καταγγελία την ημέρα που ο εργαζόμενος θα συμπληρώσει όλες τις προϋποθέσεις για συνταξιοδότηση λόγω γήρατος, όπως αυτές καθορίζονται και απαιτούνται από τους ισχύοντες κάθε φορά νόμους. Αν ο εργαζόμενος παρά τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας δεν συγκεντρώσει τις απαιτούμενες ημέρες εργασίας για τη πλήρη συνταξιοδότηση του, το Διοικητικό Συμβούλιο, μετά από αίτηση του, μπορεί να παρατείνει την εργασιακή σύμβαση (εφ' όσον δεν αντίκειται σε υφιστάμενη Νομοθεσία) μέχρι την συμπλήρωση των ημερών αυτών, όχι όμως πέρα από το 70ο έτος ηλικίας του και εφόσον το επιτρέπει η υγεία του και μπορεί κατ' επέκταση ν' ασκεί τα καθήκοντά του.».

2. Σύμφωνα με τις διατάξεις της **υποπαραγράφου Ε3 της παραγράφου Ε του άρθρου 2 του ν. 4336/2015**, από 1.1.2022 θεσπίζονται ως όρια ηλικίας συνταξιοδότησης για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος πλήρους σύνταξης λόγω γήρατος για κάθε κατηγορία ασφαλισμένων το 62ο έτος της ηλικίας (με 40 έτη ή 12.000 ημέρες ασφάλισης) και το 67ο έτος της ηλικίας (με 4.500 ημέρες ή 15 έτη ασφάλισης), με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 11 του ν. 3863/2010 (Α' 115). Από την ίδια ημερομηνία θεσπίζεται ως όριο ηλικίας

συνταξιοδότησης για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος μειωμένης σύνταξης λόγω γήρατος το 62ο έτος της ηλικίας με 4.500 ημέρες ή 15 έτη ασφάλισης (παρ. 1 α και β της υποπαρ. Ε3 άρθρου 2 Ν. 4336/2015).

3. Το άρθρο 8 εδ. α' του ν. 3198/1955 «περί τροποποίησης και συμπλήρωσης των περί καταγγελίας της σχέσεως εργασίας διατάξεων» ορίζει ότι: «Μισθωτοί συνδεδεμένοι δια σχέσεως εργασίας αορίστου διάρκειας συμπλήρωσαντες δεκαπενταετή υπηρεσίαν παρά τω αυτώ εργοδότη υπό την έννοιαν της παρ. 1 του άρθρου 6 του Ν. 2112/1920, (...) αποχωρούντες της υπηρεσίας, τη συγκαταθέσει του εργοδότη, δικαιούνται του ημίσεος της υπό του Ν.2112/20 ως ετροποποιήθη μεταγενεστέρως ή του Β.Δ. της 16/18 Ιουλ. 1920 οριζομένης αποζημίωσης δια την περίπτωσιν απροειδοποίητου καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας, υπολογιζομένης βάσει των παρ. 1 και 2 του άρθρου 5 του παρόντος».

Από τις ανωτέρω διατάξεις του ν. 3198/1955, συνάγεται ότι υπάλληλος Δ.Ε.Υ.Α. α) που συνδέεται μ' αυτήν με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου και β) έχει συμπληρώσει δεκαπέντε (15) έτη υπηρεσίας στην επιχείρηση, εφόσον γ) συμφωνεί η εργοδότη επιχείρηση (δια του αρμοδίου, κατά τον Ο.Ε.Υ. της, οργάνου), μπορεί να αποχωρήσει από την εργασία του, δικαιούμενος να λάβει το μισό (50%) της αποζημίωσης που θα έπαιρνε σε περίπτωση απροειδοποίητης απόλυσής του. **Το ύψος δε της άνω οφειλόμενης αποζημίωσης καθορίζεται, σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν. 2112/1920 «περί υποχρεωτικής καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας ιδιωτικών υπαλλήλων» (Α' 67), όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το άρθρο πρώτο, υποπαρ. ΙΑ.12 περ. 2 και 3, του ν. 4093/2012 (Α' 222), ανάλογα με τα χρόνια υπηρεσίας του υπαλλήλου στον ίδιο εργοδότη.** Ενώ, με το άρθρο 2 παρ. 2 του α.ν. 173/1967 (Α' 189), προβλέπεται και για τις επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, στις οποίες, ως εκ της ζωτικής σημασίας των υπηρεσιών που παρέχουν στο κοινωνικό σύνολο εντός των ορίων της τοπικής αρμοδιότητάς τους, συγκαταλέγονται και οι Δ.Ε.Υ.Α. (βλ. πρακτ. 6ης Γεν.Συν./19.2.2014 Ολ. Ε.Σ., Θέμα Β'), ανώτατο όριο καταβαλλόμενης αποζημίωσης, το οποίο, ήδη, με το άρθρο 21 παρ. 13 του ν. 3144/2003 (Α' 111), ορίζεται στο ποσό των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000,00) ευρώ (βλ. Ε.Σ. πράξ. Κλιμ. Προλ. Ελ. Δαπ. στο VII Τμ. 146/2015).

Το **άρθρο 5 παρ. 1 του ν. 435/1976** (Α' 251), με το οποίο αντικαταστάθηκε το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 8 του ν. 3198/1955, που είχε προστεθεί με την παρ. 4 του άρθρου 8 του ν.δ/τος 3789/1957 (Α' 210), ορίζει ότι: «Μισθωτοί εν γένει υπαγόμενοι εις την ασφάλισιν οιοδήποτε ασφαλιστικού οργανισμού, δια την χορήγησιν συντάξεως συμπληρώσαντες ή συμπληρούντες τα προς λήψιν πλήρους συντάξεως γήρατος προϋποθέσεις, δύνανται εάν μεν έχουν την ιδιότητα του εργατοτεχνίτου ν' αποχωρώσι της εργασίας, εάν δε έχουν την ιδιότητα του υπαλλήλου, είτε ν' αποχωρώσι είτε ν' απομακρύνονται της εργασίας των παρά του εργοδότη των, λαμβάνοντες εις απάσας τα περιπτώσεις ταύτας οι μεν επικουρικός ησφαλισμένοι, τα 40%, οι δε μη ησφαλισμένοι επικουρικός τα 50% της αποζημιώσεως της οποίας δικαιούνται κατά τας εκάστοτε ισχύουσας διατάξεις, δια την περίπτωσιν απροειδοποίητου καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας, εκ μέρους του εργοδότη. Δια την κατά τ' ανωτέρω χορηγουμένην, εις τους αποχωρούντας ή απομακρυνομένους μισθωτούς αποζημιώσιν εφαρμόζονται κατά τα λοιπά πάντα τα οριζόμενα υπό των άρθρων 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 και 9 του Ν.Δ. 3198/1955 ως και των διατάξεων του Ν. 2112/1990 “περί υποχρεωτικής καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας ιδιωτικών υπαλλήλων” ως ούτος ετροποποιήθη και συνεπληρώθη μεταγενεστέρως, και του Β.Δ/τος της 16/18 Ιουλίου 1920 “περί επεκτάσεως του Ν. 2112 “περί καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας των ιδιωτικών υπαλλήλων” και επί των εργατών, τεχνιτών και υπηρετών, πλην των διατάξεων των αφορωσών την προειδοποίησιν”».

Από τις ανωτέρω διατάξεις του ν. 435/1976 συνάγεται ότι υπάλληλος Δ.Ε.Υ.Α. **μπορεί να αποχωρήσει από την εργασία του όταν συμπληρώσει τις προϋποθέσεις προς λήψη πλήρους σύνταξης γήρατος από τον οικείο ασφαλιστικό του οργανισμό. Ο ως άνω αποχωρήσας υπάλληλος δικαιούται να λάβει, αν είναι επικουρικός ασφαλισμένος, τα 40%, ενώ ο μη ασφαλισμένος επικουρικός, τα 50%, της αποζημιώσεως που δικαιούται κατά τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις για την περίπτωση απροειδοποίητης καταγγελίας της σύμβασης εργασίας εκ μέρους του εργοδότη** (βλ. ΑΠ 214/2014, 114/2009, 1147/1992). Για την καταβολή όμως της ως άνω αποζημιώσεως πρέπει να προσκομίζεται η απόφαση οριστικής συνταξιοδότησης του ασφαλισμένου λόγω γήρατος, από την οποία προκύπτει με βεβαιότητα ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις προς λήψη πλήρους σύνταξης (βλ. Ε.Σ. πράξ. Κλιμ. Προλ. Ελ. Δαπ. στο VII Τμ. 69/2016, 330, 277, 145/2015 κ.ά.).

4. Ήδη σύμφωνα με το ΠΔ 80/2022 «Κώδικας Ατομικού Εργατικού Δικαίου», με το οποίο κωδικοποιήθηκαν οι διατάξεις του ατομικού εργατικού δικαίου, στο **άρθρο 380 «Αναγγελία λύσης της σύμβασης εργασίας»** ορίζεται ότι «1. Ο εργοδότης υποχρεούται να αναγγέλλει, με ηλεκτρονική υποβολή των σχετικών εντύπων που προβλέπονται στην υπ` αρ. 40331/13.9.2019 (Β` 3520) υπουργική απόφαση στο πληροφοριακό σύστημα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «ΕΡΓΑΝΗ», κάθε περίπτωση οικειοθελούς αποχώρησης εργαζομένου ή καταγγελίας σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου ή λήξης σύμβασης εργασίας ορισμένου χρόνου ή έργου το αργότερο τέσσερις (4) εργάσιμες ημέρες από την ημέρα αποχώρησης του εργαζομένου ή καταγγελίας της σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου ή λήξης της σύμβασης εργασίας ορισμένου χρόνου ή έργου, αντίστοιχα. 2. Η αναγγελία οικειοθελούς αποχώρησης του εργαζομένου θα πρέπει να συνοδεύεται υποχρεωτικά είτε από ηλεκτρονικά σαρωμένο έντυπο υπογεγραμμένο από τον εργοδότη και τον εργαζόμενο είτε από εξώδικη δήλωση του εργοδότη προς τον εργαζόμενο, με την οποία τον ενημερώνει ότι έχει χωρήσει οικειοθελής αποχώρησή του και ότι αυτή θα αναγγελθεί στο πληροφοριακό σύστημα «ΕΡΓΑΝΗ». Στην τελευταία περίπτωση, η εξώδικη δήλωση του εργοδότη επιδίδεται στον εργαζόμενο το αργότερο τέσσερις (4) εργάσιμες ημέρες από την οικειοθελή του αποχώρηση και η αναγγελία γίνεται την επόμενη εργάσιμη ημέρα από την επίδοση της εξώδικης δήλωσης. Αν ο εργοδότης δεν τηρήσει εμπρόθεσμα τις υποχρεώσεις αναγγελίας οικειοθελούς αποχώρησης, συμπεριλαμβανομένης της υποβολής των συνοδευτικών εγγράφων της παρούσας, η σύμβαση εργασίας θεωρείται ότι λύθηκε με άτακτη καταγγελία του εργοδότη.». Σύμφωνα δε με το **άρθρο 325 «Αποζημίωση σε ειδικές περιπτώσεις»** ότι « 1. Εργαζόμενοι με αορίστου χρόνου σχέση εργασίας, οι οποίοι έχουν συμπληρώσει δεκαπενταετή υπηρεσία στον ίδιο εργοδότη, με την έννοια της παρ. 4 του άρθρου 333, ή το όριο ηλικίας που προβλέπεται από τον οικείο ασφαλιστικό οργανισμό, και αν δεν υπάρχει τέτοιο το 65ο έτος της ηλικίας τους, αν αποχωρήσουν από την εργασία με τη συγκατάθεση του εργοδότη, δικαιούνται το ήμισυ της αποζημίωσης που προβλέπεται στο άρθρο 323 για την περίπτωση της καταγγελίας χωρίς προειδοποίηση, η οποία υπολογίζεται με βάση τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 327. 2. Εργαζόμενοι που υπάγονται στην ασφάλιση για χορήγηση σύνταξης οποιουδήποτε ασφαλιστικού οργανισμού, όταν συμπληρώσουν τις προϋποθέσεις για λήψη πλήρους σύνταξης γήρατος, δύνανται είτε να αποχωρούν είτε να απομακρύνονται από την εργασία τους από τον εργοδότη τους, λαμβάνοντας σε κάθε περίπτωση το 40% -και

όσοι δεν είναι επικουρικά ασφαλισμένοι, το 50%- της αποζημίωσης που δικαιούνται με βάση τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά για την περίπτωση της καταγγελίας της σύμβασης εργασίας χωρίς προειδοποίηση από τον εργοδότη. Για την αποζημίωση που χορηγείται κατά τα ανωτέρω στους εργαζομένους που αποχωρούν ή απομακρύνονται εφαρμόζονται κατά τα λοιπά όλα όσα ορίζονται από τις διατάξεις του Τμήματος αυτού...». Σύμφωνα με το άρθρο 326 «Τμηματική καταβολή αποζημίωσης» ότι «Όταν η αποζημίωση λόγω καταγγελίας της σύμβασης εργασίας υπερβαίνει τις αποδοχές δύο (2) μηνών, ο εργοδότης υποχρεούται να καταβάλει κατά την απόλυση μέρος της αποζημίωσης που αντιστοιχεί στις αποδοχές δύο (2) μηνών. Το υπόλοιπο ποσό καταβάλλεται σε διμηνιαίες δόσεις, καθεμία από τις οποίες δεν μπορεί να είναι κατώτερη από τις αποδοχές δύο (2) μηνών, εκτός και αν το ποσό που υπολείπεται για την εξόφληση του συνόλου της αποζημίωσης είναι μικρότερο. Η πρώτη δόση καταβάλλεται την επομένη της συμπλήρωσης διμήνου από την απόλυση». Σύμφωνα με το **άρθρο 327 «Υπολογισμός αποζημίωσης»** ότι «1. Ο υπολογισμός της αποζημίωσης γίνεται με βάση τις τακτικές αποδοχές του τελευταίου μήνα, υπό καθεστώς πλήρους απασχόλησης. Κατά τον υπολογισμό αυτό δεν λαμβάνονται υπόψη οι μηνιαίες αποδοχές του εργαζόμενου, κατά το ποσό που υπερβαίνουν το οκταπλάσιο του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, πολλαπλασιαζόμενο επί τον αριθμό 30. 2. Η αποζημίωση των εργαζομένων που αμείβονται με ποσοστά κατ' αποκοπήν ή κατά μονάδα παραγόμενης εργασίας υπολογίζεται με βάση τον μέσο όρο των αποδοχών αυτών των τελευταίων δύο μηνών πριν από την καταγγελία της σχέσης εργασίας. Πάντως, το ποσό αυτής δεν μπορεί να είναι κατώτερο από εκείνο που προκύπτει με βάση τη μισθολογική κλάση στην οποία κατατάσσεται ο εργαζόμενος σύμφωνα με το άρθρο 25 του α.ν. 1846/1951 (Α' 179). 3. Ως μηνιαίος μισθός του εργατοτεχνίτη λογίζονται τα είκοσι δύο (22) ημερομίσθια, εκτός εάν ήδη αμείβεται με μηνιαίο μισθό.». Στο **άρθρο 328 «Ανώτατο όριο αποζημίωσης σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις»** ότι «Στις περιπτώσεις που εργοδότης είναι το Δημόσιο ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή Τράπεζες ή Επιχειρήσεις και Οργανισμοί κοινής ωφέλειας ή Επιχειρήσεις επιχορηγούμενες από το Κράτος, η αποζημίωση που οφείλεται σύμφωνα με το Κεφάλαιο τούτο δεν δύναται να υπερβαίνει, σε κάθε περίπτωση, το ποσό των 15.000 ευρώ. Κάθε αντίθετη ειδική διάταξη νόμου ή σύμβασης οποιασδήποτε μορφής ή τυχόν υπάρχοντος εθίμου καταργείται.».

5. Σύμφωνα με τον ν. 4387/2016 «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας - Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού - συνταξιοδοτικού συστήματος - Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις», στο **άρθρο 20 «Απασχόληση συνταξιούχων»**, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 27 ν.4670/2020, άρθρο 81 παρ.4 ν.4676/2020, άρθρο 78 ν.4690/2020, και άρθρο 53 Ν.4777/2021, ορίζεται ότι «1. «α. Στους εξ ιδίου δικαιώματος συνταξιούχους του e-Ε.Φ.Κ.Α., οι οποίοι έχουν ήδη αναλάβει ή αναλαμβάνουν από της δημοσίευσεως του νόμου εργασία ή αποκτούν ιδιότητα ή δραστηριότητα υποχρεωτικώς υπακτέα στην ασφάλιση του e-Ε.Φ.Κ.Α., οι ακαθάριστες συντάξεις κύριες και επικουρικές καταβάλλονται μειωμένες κατά ποσοστό 30% για όσο χρονικό διάστημα απασχολούνται ή διατηρούν την ιδιότητα ή τη δραστηριότητα. Ειδικότερα για συνταξιούχους, οι οποίοι έχουν ήδη αναλάβει ή αναλαμβάνουν από της δημοσίευσεως του νόμου εργασία ή αποκτούν ιδιότητα ή δραστηριότητα σε φορείς της Γενικής Κυβέρνησης υποχρεωτικώς υπακτέα στην ασφάλιση του e-Ε.Φ.Κ.Α., αναστέλλεται πλήρως η καταβολή των κύριων και επικουρικών συντάξεων εφόσον δεν έχουν συμπληρώσει το 61ο έτος της ηλικίας τους έως και τις 28.2.2021 και το 62ο έτος από την 1η.3.2022 και εφεξής. Οι συνταξιούχοι, οι οποίοι είχαν αναλάβει πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου εργασία ή είχαν αποκτήσει ιδιότητα ή δραστηριότητα υποχρεωτικώς υπακτέα στην ασφάλιση, η οποία συνεχίζεται και για τους οποίους προβλέπονταν εξαίρεση από το άρθρο 20 του ν. 4387/2016, καθώς και από τις προϊσχύουσες αυτού διατάξεις, υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος άρθρου από την 1η.3.2022. Οι συνταξιούχοι του e-Ε.Φ.Κ.Α. πρώην Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου (Ν.Α.Τ.) που παρέχουν εκπαιδευτικό έργο με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου και ωριαία αντιμισθία στη δημόσια ναυτική εκπαίδευση, από την 1η.1.2017 και έως τις 31.8.2022, υπάγονται στο παρόν άρθρο από 1ης.9.2022». Σύμφωνα με την **παρ. 4** του ιδίου άρθρου ότι «4. Κατ' εξαίρεση των ανωτέρω ρυθμίσεων, δεν μειώνεται το ποσόν της σύνταξης: α. Των συνταξιούχων του ΟΓΑ εφόσον ασκούν απασχόληση υπακτέα στην ασφάλιση του πρώην ΟΓΑ. β. Των ψυχικά ασθενών του άρθρου 23 του ν. 4488/ 2017 (Α` 176). γ. Των συνταξιούχων με βάση τον ν. 612/1977 (Α` 164) και τις διατάξεις που παραπέμπουν σε αυτόν. δ. Των συνταξιούχων του τετάρτου εδαφίου της περ. α` της παρ. 1 των άρθρων 1 και 26 του π.δ. 169/2007 (Α` 210). ε. Όσων λαμβάνουν το εξωιδρυματικό επίδομα ή το αντίστοιχο επίδομα του άρθρου 54 του π.δ. 169/2007 (Α` 210). στ. Των πολύτεκνων, των οποίων το ένα τουλάχιστον των τέκνων είναι ανήλικο

ή σπουδάζει σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές και έως τη συμπλήρωση του εικοστού τετάρτου (24ου) έτους της ηλικίας του ή είναι ανίκανο για κάθε βιοποριστική εργασία. ζ. Των προσώπων που αναφέρονται στην παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 4387/2016 (Α' 85). η. Των συνταξιούχων άλλων φορέων και του Δημοσίου, εφόσον το ετήσιο εισόδημά τους από απασχόληση στον αγροτικό τομέα ως αγροτών, μελισσοκόμων, κτηνοτρόφων, πτηνοτρόφων και αλιέων δεν υπερβαίνει το ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ.».

6. Στον ν. 4354/2015 «Διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μισθολογικές ρυθμίσεις και άλλες επείγουσες διατάξεις εφαρμογής της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων» στο άρθρο 24 «Επιστροφή αχρεωστήτως καταβληθέντων» ορίζεται ότι «1. Οφειλές υπαλλήλων ή λειτουργών των φορέων που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος, από αχρεωστήτως καταβληθείσες αποδοχές ή αποζημιώσεις εν γένει, δύναται να επιστρέφονται εφάπαξ χωρίς προσαυξήσεις, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο «123» του ν.4270/2014 (Α' 143). 2. Η επιστροφή του καθαρού ποσού συν την αναλογία του φόρου, που έλαβε ο υπάλληλος, δύναται να γίνεται και με παρακράτηση του ενός δέκατου (1/10) των καθαρών μηνιαίων αποδοχών του ή της σύνταξης, εφόσον στο μεταξύ αυτός κατέστη συνταξιούχος. 3. Σε περίπτωση άρνησης επιστροφής των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών της παραγράφου 1, καταλογίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του δημόσιου λογιστικού. 4. Τυχόν έφεση κατά των σχετικών πράξεων καταλογισμού ασκείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 80 του ν. 4129/2013 (Α' 52). Στις περιπτώσεις υπαλλήλων, που δεν υπάγονται στις ανωτέρω διατάξεις, η έφεση ασκείται ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων.».

Ακολούθως εξεδόθη η υπ' **αρ. πρωτ. 2/31029/ΔΕΠ/06-05-2016 Εγκύκλιος της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ)** με θέμα «Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων του Κεφαλαίου Β' του ν. 4354/2015 (176 /Α') αναφορικά με το άρθρο 24 ν. 4354/2015 διευκρινίστηκε ότι «Με την παρ. 1. προβλέπεται ότι οφειλές υπαλλήλων ή λειτουργών των φορέων που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος, από αχρεωστήτως καταβληθείσες αποδοχές ή αποζημιώσεις εν γένει, δύναται να επιστρέφονται εφάπαξ χωρίς προσαυξήσεις, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 123 του ν. 4270/2014 (Α' 143). Με την παρ. 2 προβλέπεται ότι ο υπάλληλος επιστρέφει το καθαρό ποσό που έλαβε συν την αναλογία του φόρου. Οι κρατήσεις που έχουν αποδοθεί στα οικεία ταμεία αναζητούνται σε κάθε περίπτωση

από την Υπηρεσία. Η επιστροφή του ανωτέρω ποσού δύναται να γίνεται και με παρακράτηση του ενός δέκατου (1/10) των καθαρών μηνιαίων αποδοχών του υπαλλήλου ή με παρακράτηση της σύνταξης (σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 7β του άρθρου 3 του ν. 4151/2013), εφόσον στο μεταξύ αυτός κατέστη συνταξιούχος.».

Κατ' **άρθρ. 3 παρ. 7β ν. 4151/2013** στην οποία παραπέμπουν οι ανωτέρω διατάξεις ορίζεται ότι « Σε περίπτωση που ο υπάλληλος ή ο στρατιωτικός, που αποχωρεί λόγω συνταξιοδότησης, έχει εισπράξει όταν ήταν στην ενέργεια αποδοχές που δεν δικαιούται, τα ποσά που καταβλήθηκαν χωρίς να οφείλονται παρακρατούνται συμψηφιστικά από τα αναδρομικά της σύνταξης του ή της σύνταξης των μελών της οικογένειας του σε περίπτωση μεταβίβασης της σύνταξης σε αυτά. Τυχόν εναπομείναν οφειλόμενο ποσό παρακρατείται από τη σύνταξη του ή τη σύνταξη των μελών της οικογένειας του, σε μηνιαίες ισόποσες δόσεις, η καθεμία από τις οποίες δεν μπορεί να υπερβαίνει το 1/12 της μηνιαίας καταβαλλόμενης σύνταξης. Οφειλόμενο ποσό μέχρι και 100 ευρώ εισπράττεται εφάπαξ υπό την προϋπόθεση ότι το ποσό αυτό δεν υπερβαίνει το Α της μηνιαίας καταβαλλόμενης σύνταξης. Η ανωτέρω παρακράτηση από τη σύνταξη σε δόσεις γίνεται με πράξη του αρμόδιου Διευθυντή Συντάξεων. Οι διατάξεις του τρίτου εδαφίου έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τις περιπτώσεις αχρεωστήτως καταβαλλομένων συντάξεων, βοηθημάτων, καθώς και επιδομάτων που καταβάλλονται μαζί με τη σύνταξη ή το βοήθημα.».

II. Επί των ερωτημάτων

Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων, προσήκουν οι κάτωθι απαντήσεις στα τεθέντα ερωτήματα:

Επί του 1^{ου}, 2^{ου} και 3^{ου} ερωτήματος

Σύμφωνα με το άρθρο 108 του Ο.Ε.Υ. της ερωτώσας Δ.Ε.Υ.Α., εάν ο εργαζόμενος παρά τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας δεν συγκεντρώσει τις απαιτούμενες ημέρες εργασίας για τη πλήρη συνταξιοδότηση του, [ήτοι βάσει του ν. 4336/2015, το 62ο έτος της ηλικίας (με 40 έτη ή 12.000 ημέρες ασφάλισης) άλλως το 67ο έτος της ηλικίας (με 4.500 ημέρες ή 15 έτη ασφάλισης)], το Διοικητικό Συμβούλιο της

ερωτώσας Δ.Ε.Υ.Α., μετά από αίτηση του εργαζομένου, μπορεί να παρατείνει την εργασιακή σύμβαση μέχρι την συμπλήρωση των ημερών αυτών, όχι όμως πέρα από το 70ο έτος ηλικίας του και εφόσον το επιτρέπει η υγεία του και μπορεί κατ' επέκταση ν' ασκεί τα καθήκοντά του. Επομένως η τυχόν παράταση της εργασιακής σύμβασης κατά τα ανωτέρω ανήκει σε κάθε περίπτωση στη διακριτική ευχέρεια του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιχείρησης, ενώ δεν θεμελιώνεται υποχρέωση παραμονής του εργαζομένου μετά τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας. Το Διοικητικό Συμβούλιο οφείλει, σε περίπτωση αποδοχής σχετικής αίτησης, να διαπιστώνει τη συνδρομή των προϋποθέσεων του άρθρου 108 του Ο.Ε.Υ.

Επί του 4^{ου} ερωτήματος

Οι μισθολογικές παροχές και το εν γένει μισθολογικό καθεστώς του συνταξιούχου που συνεχίζει να εργάζεται στην Επιχείρηση δεν μεταβάλλεται λόγω της συνταξιοδότησης. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι βάσει των διατάξεων της παρ. 1 εδ. α' του άρθρου 20 ν. 4387/2016, οι ακαθάριστες συντάξεις κύριες και επικουρικές καταβάλλονται μειωμένες κατά ποσοστό 30% για όσο χρονικό διάστημα απασχολούνται ή διατηρούν την ιδιότητα ή τη δραστηριότητα.

Επί του 5^{ου} και 7^{ου} ερωτήματος

Από τις ανωτέρω διατάξεις του ΠΔ 80/2022, με τις οποίες κωδικοποιήθηκαν μεταξύ άλλων και οι διατάξεις των ν. 2112/1990, ν. 3198/1955, και ν. 435/1976, συνάγεται ότι υπάλληλος Δ.Ε.Υ.Α. μπορεί να αποχωρήσει από την εργασία του όταν συμπληρώσει τις προϋποθέσεις προς λήψη πλήρους σύνταξης γήρατος από τον οικείο ασφαλιστικό του οργανισμό. Ο ως άνω αποχωρήσας υπάλληλος δικαιούται να λάβει, αν είναι επικουρικός ασφαλισμένος, τα 40%, ενώ ο μη ασφαλισμένος επικουρικός, τα 50%, της αποζημίωσης που δικαιούται κατά τις διατάξεις του άρθρου 323 ΠΔ 80/2022 για την περίπτωση απροειδοποίητης καταγγελίας της σύμβασης εργασίας εκ μέρους του εργοδότη. Για την καταβολή όμως της ως άνω αποζημίωσης πρέπει να προσκομίζεται η απόφαση οριστικής συνταξιοδότησης του ασφαλισμένου λόγω γήρατος, από την οποία προκύπτει με βεβαιότητα ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις προς λήψη πλήρους σύνταξης.

Ο υπολογισμός της αποζημίωσης γίνεται με βάση τις τακτικές αποδοχές του τελευταίου μήνα, υπό καθεστώς πλήρους απασχόλησης. Κατά τον υπολογισμό αυτό δεν λαμβάνονται υπόψη οι μηνιαίες αποδοχές του εργαζόμενου, κατά το ποσό που υπερβαίνουν το οκταπλάσιο του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, πολλαπλασιαζόμενο επί τον αριθμό 30.

Σε κάθε περίπτωση η αποζημίωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των 15.000 ευρώ, καθότι οι Δ.Ε.Υ.Α. θεωρούνται Επιχειρήσεις Κοινής Ωφέλειας εν τη εννοία του άρθρου 328 ΠΔ 80/2022.

Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων, συνάγεται ότι στις περιπτώσεις που – παρά τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας- ο εργαζόμενος δεν συγκεντρώσει τις απαιτούμενες ημέρες εργασίας για τη πλήρη συνταξιοδότηση του, και για το λόγο αυτό κατόπιν αιτήσεως με απόφαση του Δ.Σ. της ερωτώσας Δ.Ε.Υ.Α. παραμένει στην Επιχείρηση, και πάντως όχι πέραν του 70^{ου} έτους ηλικίας, η σχετική αποζημίωση καταβάλλεται με την αποχώρηση του μετά την χρονική παρέκταση της εργασιακής σχέσης κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 108 του Ο.Ε.Υ. της ερωτώσας Δ.Ε.Υ.Α.

Εάν και μετά την χρονική παρέκταση της σύμβασης κατά το άρθρο 108 του Ο.Ε.Υ., έχοντας συμπληρώσει το όριο ηλικίας, αλλά όχι τις ημέρες για τη λήψη πλήρους σύνταξης λαμβάνει την αποζημίωση που προβλέπεται στο άρθρο 325 παρ. 1 ΠΔ 80/2022, ήτοι, δικαιούνται το ήμισυ της αποζημίωσης που προβλέπεται στο άρθρο 323 για την περίπτωση της καταγγελίας χωρίς προειδοποίηση, η οποία υπολογίζεται με βάση τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 327

Επί του 6^{ου} ερωτήματος

Βάσει των διατάξεων του άρθρου 24 ν. 4354/2015, οφειλές εργαζομένων Δ.Ε.Υ.Α., από αχρεωστήτως καταβληθείσες αποδοχές ή αποζημιώσεις εν γένει, δύναται να επιστρέφονται εφάπαξ χωρίς προσαυξήσεις, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 123 του ν.4270/2014 (Α` 143). Η επιστροφή του καθαρού ποσού συν την αναλογία του φάρου, που έλαβε ο υπάλληλος, δύναται να γίνεται και με παρακράτηση του ενός δέκατου (1/10) των καθαρών μηνιαίων αποδοχών του ή της σύνταξης, εφόσον στο μεταξύ αυτός κατέστη συνταξιούχος, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 7β του άρθρου 3 του ν. 4151/2013.

Αθήνα, 11-04-2023

Οι γνωμοδοτούντες δικηγόροι

Σβεtlάνα (Ζέτα) Ζυγούρη

Πάνος Ζυγούρης

Handwritten signature of Svelana (Zeta) Zygori in blue ink.Handwritten signature of Panos Zygoris in blue ink.